



Brussel, 10.4.2019  
COM(2019) 174 final

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE  
RAAD**

**Derde jaarverslag over de Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije**

## Inhoudsopgave

|      |                                                                     |    |
|------|---------------------------------------------------------------------|----|
| 1.   | Inleiding .....                                                     | 3  |
| 1.1. | Turkije en de vluchtelingencrisis .....                             | 3  |
| 1.2. | De EU-respons op de crisis en de oprichting van de faciliteit ..... | 3  |
| 2.   | De werking van de faciliteit .....                                  | 5  |
| 3.   | Financiële capaciteit, duur en aard van de financiering .....       | 6  |
| 4.   | De tweede tranche van de faciliteit .....                           | 7  |
|      | Programmering .....                                                 | 7  |
| 5.   | Uitvoering van de faciliteit .....                                  | 9  |
| 5.1. | Humanitaire bijstand .....                                          | 10 |
| 5.2. | Ontwikkelingshulp .....                                             | 11 |
| 6.   | Toezicht en evaluatie.....                                          | 14 |
| 7.   | Audit .....                                                         | 16 |
| 8.   | Communicatie en zichtbaarheid .....                                 | 17 |
| 9.   | Conclusies en volgende stappen .....                                | 18 |

## **1. Inleiding**

Volgens artikel 8, lid 1, van het besluit van de Commissie van 24 november 2015<sup>1</sup> inzake een mechanisme voor de coördinatie van het optreden van de Unie en de lidstaten (hierna "het besluit" genoemd) dient de Commissie het Europees Parlement en de Raad regelmatig te informeren over de uitvoering van de faciliteit voor vluchtelingen in Turkije (hierna "de faciliteit" genoemd). Bij artikel 8, lid 2, van het besluit wordt de Commissie opgedragen jaarlijks verslag uit te brengen bij het Europees Parlement en de Raad over de uitvoering van de faciliteit. Het eerste jaarverslag over de faciliteit werd in maart 2017 gepubliceerd<sup>2</sup>. In het verslag werden de werking van de faciliteit, de eerste maatregelen met het oog op de uitvoering, het toezicht en de evaluatie daarvan, alsook daarmee verband houdende communicatie-activiteiten beschreven. Het tweede verslag werd in maart 2018 gepubliceerd<sup>3</sup>.

### **1.1. Turkije en de vluchtelingencrisis**

Door zijn geografische ligging is Turkije een belangrijk opvang- en doorreisland voor vluchtelingen en migranten. Door het ongekend grote aantal mensen dat in Turkije aankomt, grotendeels als gevolg van de conflicten in Syrië en Irak, heeft het land ruim 4 miljoen vluchtelingen en migranten opgevangen – meer dan enig ander land in de wereld. Dit cijfer omvat 3,6 miljoen geregistreerde Syrische vluchtelingen<sup>4</sup>, van wie er ongeveer 155 000 verblijven in de dertien kampen die door de Turkse regering zijn opgezet, en meer dan 296 000 geregistreerde vluchtelingen en asielzoekers die voornamelijk afkomstig zijn uit Afghanistan, Irak, Iran en Somalië<sup>5</sup>. Hoewel Turkije lovenswaardige inspanningen blijft leveren voor de opvang, ondersteuning en huisvesting van grote aantallen vluchtelingen en migranten, hebben deze aantallen een aanmerkelijke invloed op de gastgemeenschappen.

### **1.2. De EU-respons op de crisis en de oprichting van de faciliteit**

In 2015 besloten de Europese Unie en haar lidstaten hun politieke en financiële inspanningen om Turkije te ondersteunen bij de opvang van vluchtelingen te intensiveren. De Europese Unie en Turkije kwamen binnen het kader van de Verklaring EU-Turkije<sup>6</sup> van 18 maart 2016 (hierna "de verklaring" genoemd) een omvattende samenwerking overeen, die is gebaseerd op gedeelde verantwoordelijkheid, wederzijdse verbintenissen en gezamenlijke uitvoering. Op de top van de staatshoofden en regeringsleiders van 29 november 2015 met Turkije werd het gezamenlijke actieplan EU-Turkije<sup>7</sup> geactiveerd om Turkije te helpen het hoofd te bieden aan de gevolgen van het conflict in Syrië.

---

<sup>1</sup> Besluit van de Commissie C(2015) 9500 van 24.11.2015 inzake een mechanisme voor de coördinatie van het optreden van de Unie en de lidstaten – de Vluchtelingenfaciliteit voor Turkije, als gewijzigd bij Besluit C(2016) 855 van de Commissie van 10.2.2016.

<sup>2</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0130>

<sup>3</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0091>

<sup>4</sup> Op 29 november 2018 waren er 3 607 563 Syriërs geregistreerd die tijdelijke bescherming genieten (bron: Turks directoraat-generaal voor migratiebeheer: [http://www.goc.gov.tr/icerik6/temporary-protection\\_915\\_1024\\_4748\\_icerik](http://www.goc.gov.tr/icerik6/temporary-protection_915_1024_4748_icerik))

<sup>5</sup> Een bijzonderheid van het Turkse asielstelsel houdt verband met het feit dat het land het protocol van New York van 1967 bij het Verdrag van Genève van 1951 met een voorbehoud heeft ondertekend. Dit betekent dat de grote meerderheid van de vluchtelingen in Turkije niet in aanmerking komt voor een volledige vluchtelingenstatus, maar alleen voor de status van "voorwaardelijk vluchteling", die, indien hij wordt toegekend, het verblijf van de vluchteling in het land beperkt tot het moment waarop een erkende vluchteling wordt hervestigd in een derde land.

<sup>6</sup> <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/>

<sup>7</sup> [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-15-5860\\_NL.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5860_NL.htm)

Als respons op de oproep van een aantal EU-lidstaten om aanzienlijk meer financiële middelen te verstrekken voor steun aan de vluchtelingen in Turkije, heeft de Commissie op 24 november 2015 de faciliteit voor vluchtelingen in Turkije ingesteld<sup>8</sup>. De faciliteit is een mechanisme voor de coördinatie van de middelen die beschikbaar worden gesteld via de begroting van de EU alsook via extra bijdragen van de lidstaten die als externe bestemmingsontvangsten in de EU-begroting worden opgenomen. De bijdragen belopen in totaal 6 miljard euro, waarvan 3 miljard euro is vastgelegd voor de jaren 2016-2017 en nog eens 3 miljard euro voor de jaren 2018-2019. Naar aanleiding van de Syrische crisis hebben de EU en de lidstaten sinds 2011 tezamen bijna 10,4 miljard euro vrijgemaakt, waarvan 4,8 miljard euro uit de EU-begroting.

De faciliteit voorziet in een aanvulling op en een verhoging van de bestaande EU-financiering in het kader van het EU-trustfonds voor Syrië<sup>9</sup> (hierna "het EU-trustfonds" genoemd), het Instrument voor bijdrage aan stabiliteit en vrede, en de nationale programma's van het Instrument voor pretoetredingssteun, die alle hebben bijgedragen aan de werkzaamheden inzake vluchtelingen met de belangrijkste partners. De faciliteit is ook een aanvulling op het Europees instrument voor democratie en mensenrechten<sup>10</sup>.

De tenuitvoerlegging van de verklaring speelde ook in de loop van 2018 weer een sleutelrol door te garanderen dat het migratieprobleem doeltreffend en gezamenlijk door de EU en Turkije wordt aangepakt. De verklaring blijft concrete vruchten afwerpen door het aantal irreguliere en gevaarlijke oversteken terug te dringen en levens te redden op de Egeïsche Zee.

In 2018 kwamen in totaal 50 789 migranten vanuit Turkije aan in de EU, tegenover 41 720 in 2017 (een toename met 22 %). Daarvan kwamen er 47 939 aan in Griekenland (waarvan 32 141 over zee en 15 798 over land), 2 383 in Italië, 349 in Bulgarije en 118 in de door de regering gecontroleerde gebieden in Cyprus, vanuit Turkije per boot. In 2019 kwamen dusver (d.w.z. tot 5 maart 2019) vanuit Turkije in totaal 5 094 migranten aan in de EU, tegenover 3 153 in dezelfde periode vorig jaar. Daarbij gaat het om 5 054 migranten die zijn aangekomen in Griekenland (3 509 over zee en 1 545 over land) en 40 in Bulgarije<sup>11</sup>. Volgens de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) zijn in 2019 tot nu toe 3 migranten om het leven gekomen op de oostelijke Middellandse Zee (174 personen zijn omgekomen in heel 2018, 62 in 2017 en 434 in 2016).

De hervestigingen vanuit Turkije naar de EU in het kader van de één-voor-één-regeling<sup>12</sup> als bedoeld in de verklaring worden voortgezet. In totaal vonden er sinds 4 april 2016 20 002 hervestigingen plaats, waarvan 1 362 in 2019, 6 929 in 2018 en 8 975 in 2017. Wat betreft de vrijwillige regeling voor toelating op humanitaire gronden zijn nu, na de vaststelling van de operationele standaardprocedures in december 2017, alle elementen en voorwaarden voor de activering van de regeling verwezenlijkt, als beschreven in de verklaring.

---

<sup>8</sup> Besluit C(2016) 855 van de Commissie van 10.2.2016 betreffende de Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije en tot wijziging van Besluit C(2015) 9500 van 24.11.2015.

<sup>9</sup> [https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/countries/syria/madad\\_en](https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/countries/syria/madad_en)

<sup>10</sup> [https://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/eidhr\\_en.htm\\_en](https://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/eidhr_en.htm_en)

<sup>11</sup> Gegevens over aangekomen migranten verstrekt door EU-lidstaten en het Europees Grens- en kustwachtagentschap.

<sup>12</sup> Overeenkomstig de Verklaring EU-Turkije wordt voor elke Syriër die vanaf de Griekse eilanden naar Turkije wordt teruggestuurd, een andere Syriër vanuit Turkije in de EU hervestigd, rekening houdend met de kwetsbaarheidscriteria van de VN.

De volledige en structurele uitvoering van de Verklaring EU-Turkije vereist voortdurende inspanningen en politieke vastberadenheid van alle partijen.

## **2. De werking van de faciliteit**

De faciliteit is een coördinatiemechanisme waarmee snel, doeltreffend en doelmatig EU-steun beschikbaar kan worden gesteld voor vluchtelingen in Turkije. De faciliteit garandeert dat de bestaande EU-financieringsinstrumenten optimaal worden ingezet, voor humanitaire bijstand of ontwikkelingshulp, om op een brede en gecoördineerde manier te voldoen aan de behoeften van de vluchtelingen en de gastgemeenschappen<sup>13</sup>.

De stuurgroep van de faciliteit stippelt het strategische beleid uit inzake de prioriteiten, het type acties dat wordt gesteund, de te besteden bedragen en de te gebruiken financieringsinstrumenten, en, waar passend, de voorwaarden met betrekking tot de uitvoering door Turkije van zijn verbintenissen in het kader van het gezamenlijke actieplan EU-Turkije van 29 november 2015<sup>14</sup> (hierna het "gezamenlijk actieplan" genoemd). In 2018, het derde jaar van de uitvoering van de faciliteit, vonden drie vergaderingen van de stuurgroep plaats, op 9 maart, 18 juni en 30 november 2018. De volgende (12<sup>e</sup>) vergadering van de stuurgroep is gepland voor mei 2019.

De leidende beginselen voor de uitvoering van de faciliteit zijn spoed, doeltreffendheid en doelmatigheid en het zorgen voor een gezond financieel beheer. Ook duurzaamheid van de interventies van de faciliteit en medeverantwoordelijkheid van de Turkse autoriteiten zijn belangrijk. De prioriteitsgebieden voor bijstand worden vastgesteld op basis van een brede en onafhankelijke behoefteanalyse<sup>15</sup> met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen. De behoefteanalyse is in 2018 bijgewerkt<sup>16</sup>.

De faciliteit coördineert de financiering door de volgende externe financieringsinstrumenten: humanitaire hulp<sup>17</sup>, het Europees nabuurschapsinstrument<sup>18</sup>, het Financieringsinstrument voor ontwikkelingssamenwerking<sup>19</sup>, het Instrument voor pretoetredingssteun<sup>20</sup> en het Instrument voor bijdrage aan stabiliteit en vrede<sup>21</sup>. Maatregelen die worden gefinancierd uit de begroting van de Unie, worden uitgevoerd overeenkomstig het toepasselijke financieel reglement en de uitvoeringsvoorschriften voor zowel direct als indirect beheer.

---

<sup>13</sup> Besluit C(2015) 9500 van de Commissie van 24.11.2015, artikel 2 – Doelstellingen.

<sup>14</sup> Zie artikel 5, lid 1, van Besluit C(2015) 9500 van de Commissie, als gewijzigd bij Besluit C(2016) 855 van de Commissie.

<sup>15</sup> [https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/2016\\_needs\\_assessment\\_.pdf](https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/2016_needs_assessment_.pdf)

<sup>16</sup> [https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated\\_needs\\_assessment.pdf](https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_needs_assessment.pdf)

<sup>17</sup> Verordening (EG) nr. 1257/96 van de Raad betreffende humanitaire hulp (PB L 163 van 2.7.1996, blz. 1).

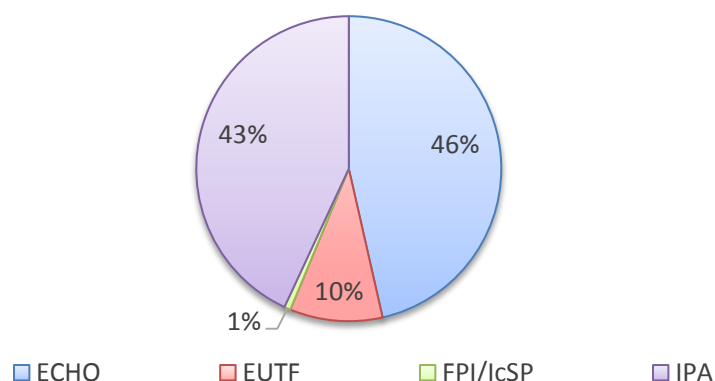
<sup>18</sup> Verordening (EU) nr. 232/2014 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een Europees nabuurschapsinstrument (PB L 77 van 15.3.2014, blz. 27).

<sup>19</sup> Verordening (EU) nr. 233/2014 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een financieringsinstrument voor ontwikkelingssamenwerking (PB L 77 van 15.3.2014, blz. 44).

<sup>20</sup> Verordening (EU) nr. 231/2014 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een instrument voor pretoetredingssteun (PB L 77 van 15.3.2014, blz. 11).

<sup>21</sup> Verordening (EU) nr. 230/2014 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een instrument voor bijdrage aan stabiliteit en vrede (PB L 77 van 15.3.2014, blz. 1).

De uitsplitsing van de financiering per EU-instrument in het kader van de eerste tranche van de faciliteit<sup>22</sup> is als volgt:



De tenuitvoerlegging van de bijstand is gebonden aan de strikte naleving door Turkije van de verbintenissen die zijn neergelegd in het gezamenlijke actieplan, en de Verklaring EU-Turkije.

### 3. Financiële capaciteit, duur en aard van de financiering

Het totale budget dat door de faciliteit wordt gecoördineerd, beloopt 6 miljard euro (3 miljard euro voor de periode 2016-2017 en 3 miljard euro voor de periode 2018-2019). Uit hoofde van de eerste tranche werd 1 miljard euro uit de EU-begroting en 2 miljard euro van de lidstaten beschikbaar gesteld<sup>23</sup>. Voor de tweede tranche komt 2 miljard euro uit de EU-begroting en wordt een bedrag van 1 miljard euro door de lidstaten verstrekt<sup>24</sup>.

Van de 1 miljard euro uit de EU-begroting voor 2016-2017 werd in 2016 250 miljoen euro en in 2017 750 miljoen euro vrijgemaakt. Van de 2 miljard euro uit de EU-begroting voor 2018 werd in 2018 550 miljoen euro vrijgemaakt en zal het saldo in 2019 worden vrijgemaakt.

Voor de eerste tranche droegen de lidstaten in 2016 677 miljoen euro bij aan de faciliteit, in 2017 847 miljoen euro en in 2018 396 miljoen euro. De resterende 80 miljoen euro zal in 2019 worden betaald. Voor de tweede tranche droegen de lidstaten in 2018 68 miljoen euro bij en zijn de resterende betalingen gepland voor de jaren 2019-2023. De bijdragen van de lidstaten worden rechtstreeks opgenomen in de algemene begroting van de EU als externe bestemmingsontvangsten, krachtens artikel 21, lid 2, onder a), punt ii), van het Financieel Reglement, en worden toegewezen aan de begrotingsonderdelen van het Instrument voor pretoetredingssteun en humanitaire hulp.

De balans tussen de betalingen van de lidstaten van hun bijdragen aan de faciliteit en de uitbetalingen die door deze bijdragen worden gefinancierd vanuit de faciliteit, is nog steeds bevredigend.

<sup>22</sup> De bijdragen van het Europees nabuurschapsinstrument en het Financieringsinstrument voor ontwikkelingssamenwerking werden overgedragen aan en ten uitvoer gelegd in het kader van respectievelijk het Instrument voor pretoetredingssteun en het EU-trustfonds. In beginsel werden alle bijdragen van de faciliteit aan het EU-trustfonds (EUTF) (van IPA en in mindere mate van het Financieringsinstrument voor ontwikkelingssamenwerking) ten uitvoer gelegd als niet-humanitaire bijstand.

<sup>23</sup> De respectieve bijdragen van de lidstaten worden vermeld op: <http://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2016/02/03/refugee-facility-for-turkey/>

<sup>24</sup> <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/>

#### 4. De tweede tranche van de faciliteit

Het beschikbaar stellen van de eerste tranche van de faciliteit is geslaagd: er werden contracten gesloten voor 3 miljard euro uit de begrotingen voor 2016 en 2017<sup>25</sup>, die eind 2017 volledig operationeel waren. In de Verklaring EU-Turkije van maart 2016 werd vermeld dat zodra deze middelen bijna opgebruikt zouden zijn, en mits aan alle toezeggingen was voldaan, de EU tot eind 2018 extra financiële middelen ten belope van nog eens 3 miljard euro voor de faciliteit beschikbaar zou stellen.

Aangezien het eerste bedrag van 3 miljard euro eind 2017 volledig was aanbesteed, heeft de Commissie om de continuïteit van de projecten van de faciliteit en van de ononderbroken steun aan vluchtelingen te waarborgen, in maart 2018 een besluit vastgesteld betreffende een tweede toewijzing van 3 miljard euro ten behoeve van de Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije, met dezelfde verdeling van de bijdragen als voor de eerste tranche<sup>26</sup>. Nadat op 18 juli 2018 met de lidstaten overeenstemming over het bijgewerkte Gezamenlijk akkoord was bereikt, heeft de Commissie op 24 juli 2018 een gewijzigd besluit betreffende de beschikbaarstelling van 2 miljard euro uit de begroting van de Unie in 2018-2019 vastgesteld, waarbij de lidstaten het saldo van 1 miljard euro opbrengen als externe bestemmingsontvangsten<sup>27</sup>.

#### Programmering

Om voort te bouwen op de tastbare resultaten van de eerste tranche van de faciliteit en om een soepele en doelmatige voortzetting van de programmering van de tweede tranche te waarborgen, hebben de lidstaten in juni 2018 tijdens de vergadering van de stuurgroep een bijgewerkte strategische conceptnota<sup>28</sup> goedgekeurd. De stuurgroep hield daarbij rekening met de bevindingen van de bijgewerkte behoefteanalyse<sup>29</sup>, die in de eerste helft van het jaar was uitgevoerd door middel van een uitgebreide raadpleging van de belanghebbenden<sup>30</sup>, en met overige relevante documenten<sup>31</sup>.

Het verslag over de bijgewerkte behoefteanalyse identificeert de prioritaire behoeften en resterende leemten in de respons op de vluchtelingencrisis en verschaft een nuttige leidraad voor de programmering van de tweede tranche van de faciliteit. Het bevat de bijgewerkte analyse waartoe de Commissie in juni 2016 opdracht gaf. In het verslag wordt geïnventariseerd hoe de behoeften van vluchtelingen en gastgemeenschappen zich sinds 2016 hebben ontwikkeld, en wordt vastgesteld op welke gebieden verdere bijstand nodig is. De conclusie luidt dat bescherming, basisbehoeften en bestaanszekerheid, gezondheidszorg, onderwijs en gemeentelijke infrastructuur belangrijke aandachtspunten blijven.

---

<sup>25</sup> Behalve voor ongeveer 20 miljoen euro voor lopende administratieve uitgaven, technische bijstand, communicatie, uitgaven voor toezicht, evaluatie en audits, welk bedrag tijdens de gehele levensduur van de faciliteit kan worden vastgelegd en aanbesteed.

<sup>26</sup> [Besluit C\(2018\)1500 final van de Commissie betreffende de faciliteit voor vluchtelingen in Turkije, tot wijziging van Besluit C\(2015\) 9500 van de Commissie, wat betreft de bijdrage aan de faciliteit voor vluchtelingen in Turkije](#) - 14.3.2018.

<sup>27</sup> [Besluit C\(2018\)4959 final van de Commissie betreffende de faciliteit voor vluchtelingen in Turkije, tot wijziging van Besluit C\(2015\) 9500 van de Commissie, wat betreft de bijdrage aan de faciliteit voor vluchtelingen in Turkije](#) - 24.7.2018.

<sup>28</sup> [https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated\\_facility\\_strategic\\_concept\\_note.pdf](https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_facility_strategic_concept_note.pdf)

<sup>29</sup> [https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated\\_needs\\_assessment.pdf](https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_needs_assessment.pdf)

<sup>30</sup> Het eindverslag van de bijgewerkte behoefteanalyse werd gepubliceerd op 31 oktober 2018.

<sup>31</sup> In het bijzonder de mededeling "Waardig Leven" van 2016 betreffende gedwongen ontheemding en ontwikkeling (COM(2016) 234 final) en de bijbehorende conclusies van de Raad ([Conclusies van de Raad over de EU-aanpak van gedwongen ontheemding en ontwikkeling](#), mei 2016).

De strategische conceptnota (hierna "de nota" genoemd) verschaft een strategisch kader voor de programmering en uitvoering van de tweede tranche van de faciliteit, met speciale aandacht voor inclusie en zelfredzaamheid als hoofddoelen. In de nota wordt de noodzaak bevestigd van nauwe samenwerking tussen overheids-, ontwikkelings- en humanitaire instrumenten bij het vaststellen van houdbaardere en duurzamere oplossingen tegen de achtergrond van een aanhoudende crisis, en na de levensduur van de faciliteit en de uitbetaling van 6 miljard euro. Dit betekent een strategische verschuiving van humanitaire bijstand naar ontwikkelingshulp in het kader van de faciliteit. De aandacht zal in het bijzonder uitgaan naar het verschaffen van duurzame sociaal-economische ondersteuning en mogelijkheden om in het levensonderhoud te voorzien, en naar het versterken van de capaciteit van gastgemeenschappen om vluchtelingen onderdak te bieden en tegelijkertijd de sociale cohesie te ondersteunen. De Turkse autoriteiten en de Commissie zullen zich inspannen om de duurzaamheid van de projecten van de faciliteit te waarborgen nadat de faciliteit is beëindigd. Het Turkse nationale stelsel zal bovendien moeten worden voorbereid om de uitvoering van de in het kader van de faciliteit verleende bijstand over te nemen teneinde duurzame oplossingen en gelijke toegang tot rechten en diensten te waarborgen.

Het is de bedoeling dat bij de programmering van de tweede tranche de aanbevelingen van het speciaal verslag over de faciliteit van de Europese Rekenkamer<sup>32</sup>, dat in november 2018 is uitgebracht (zie ook onder Audit hieronder), ter harte worden genomen. De Rekenkamer heeft bijzondere nadruk gelegd op de noodzaak van een gemeenschappelijke strategie om de humanitaire en ontwikkelingsonderdelen van de faciliteit te mobiliseren, om te anticiperen op de overgang van financiering in het kader van de faciliteit naar financiering door de nationale autoriteiten en om de duurzaamheid van de bereikte resultaten van de faciliteit na de levensduur van de faciliteit te waarborgen.

Als eerste stap in het beschikbaar stellen van aanvullende steun in het kader van de tweede tranche van de faciliteit heeft de Commissie, na raadpleging van het beheerscomité van het Instrument voor pretoetredingssteun (IPA), in juli 2018 een bijzondere maatregel inzake onderwijs vastgesteld. In het kader van de bijzondere maatregel is 400 miljoen euro toegewezen voor verdere toegang tot hoogwaardig onderwijs voor vluchtelingen<sup>33</sup>. Het is de bedoeling de toegang tot hoogwaardige en inclusieve onderwijsdiensten voor vluchtelingen die in Turkije verblijven, met inbegrip van volwassenen, verder te verruimen en hun integratie in het Turkse onderwijssysteem te ondersteunen en zo de sociale cohesie te bevorderen. Daarbij wordt voortgebouwd op eerdere steun op het gebied van onderwijs, in het bijzonder de eerste directe subsidie van 300 miljoen euro aan het ministerie van Nationaal Onderwijs ter bevordering van de integratie van Syrische kinderen in het Turkse onderwijssysteem ("Promoting Integration of Syrian Children into the Turkish Education System", PICTES).

De bijzondere maatregel werd in november 2018 gewijzigd om daarin extra financiële middelen ten belope van 100 miljoen euro voor dringend noodzakelijke schoolinfrastructuur op te nemen, zodat kan worden voorzien in de behoefte aan klaslokalen en onderwijsruimten<sup>34</sup>. In december 2018 werden twee oproepen tot indiening van blijken van belangstelling op het gebied van sociaal-economische steun en gemeentelijke infrastructuur gepubliceerd, met respectievelijk toewijzingen van 465 miljoen euro en 380 miljoen euro. De Commissie heeft haar humanitaire uitvoeringsplan (HIP)<sup>35</sup> voor 2018 gepresenteerd, waarin

---

<sup>32</sup> Verslag van de Europese Rekenkamer:

[https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18\\_27/SR\\_TRF\\_NL.pdf](https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_27/SR_TRF_NL.pdf)

<sup>33</sup> [Bijzondere maatregel inzake onderwijs C\(2018\) 4960 final van 24.7.2018](#)

<sup>34</sup> [Gewijzigde speciale maatregel inzake onderwijs C\(2018\) 8254 final van 11.12.2018](#)

<sup>35</sup> [https://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/echo\\_tur\\_bud\\_2018\\_91000\\_v2.pdf](https://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/echo_tur_bud_2018_91000_v2.pdf)

zij de beschikbare financiële middelen en potentiële partners voor het humanitaire onderdeel van de faciliteit heeft vastgesteld. Parallel hieraan zijn de voorbereidingen voor verdere bijstand op het gebied van sociaal-economische steun en gezondheidszorg voortgezet en deze moeten in het tweede kwartaal van 2019 worden bevestigd, waarbij de aandacht met name uitgaat naar de overgang van steun in de vorm van de overdracht van contanten naar zelfredzaamheid en actieve arbeidsmarktparticipatie.

## **5. Uitvoering van de faciliteit**

De faciliteit wordt uitgevoerd in de vorm van humanitaire en ontwikkelingshulp, met respectievelijk voor ongeveer 1,4 miljard euro en 1,6 miljard euro aan toegewezen financiering in het kader van de eerste tranche.

De humanitaire hulp is bestemd voor de meest kwetsbare vluchtelingen; het betreft de verstrekking van betrouwbare en waardige ondersteuning op het gebied van basisbehoeften en bescherming. Er worden ook leemten aangepakt in de verlening van diensten door speciale agentschappen en partners op het gebied van gezondheid en onderwijs in noodgevallen.

De ontwikkelingshulp ondersteunt de behoeften op de langere termijn op het gebied van gezondheidszorg, onderwijs en sociaal-economische ontwikkeling van vluchtelingen, in het bijzonder op het punt van toegang tot overheidsdiensten en mogelijkheden om in het levensonderhoud te voorzien. De hulp richt zich ook op kwetsbare groepen en omvat interventies met een genderdimensie, bijvoorbeeld bescherming van vrouwen en meisjes tegen seksueel en seksegerelateerd geweld en betere toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorg.

Speciale aandacht gaat uit naar niet-Syrische vluchtelingen en asielzoekers. De maatregelen van de faciliteit beogen altijd de lokale gemeenschappen die de vluchtelingen herbergen, erbij te betrekken.

De 3 miljard euro van de eerste tranche van de faciliteit voor 2016-2017 zijn volledig vastgelegd en aanbesteed<sup>36</sup>, met 72 uitgerolde projecten, die tot tastbare resultaten leiden. Eind 2018 was meer dan 2,072 miljard euro van de 3 miljard euro uitbetaald, en het saldo zal tijdens de uitvoeringsfase van de projecten van de faciliteit en uiterlijk medio 2021 worden betaald.

De online projecttabel bevat alle details<sup>37</sup>.

Van de 3 miljard euro van de tweede tranche van de faciliteit voor 2018-2019 was in februari 2019 1,2 miljard euro vastgelegd; eind 2018 waren voor 450 miljoen euro daarvan contracten gesloten en was 150 miljoen euro uitbetaald.

De steun van de faciliteit wordt verleend in heel Turkije, maar de tenuitvoerlegging geschiedt voornamelijk in de tien provincies waar de behoefte het grootst is: Istanbul, Şanlıurfa, Hatay, Gaziantep, Mersin, Adana, Bursa, Kilis, İzmir en Kahramanmaraş<sup>38</sup>. De steun van de faciliteit wordt grotendeels verleend aan vluchtelingen en migranten buiten de kampen.

---

<sup>36</sup> Behalve voor ongeveer 20 miljoen euro voor lopende administratieve uitgaven, technische bijstand, communicatie, uitgaven voor toezicht, evaluatie en audits, welk bedrag tijdens de gehele levensduur van de faciliteit kan worden vastgelegd en aanbesteed.

<sup>37</sup> [https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/facility\\_table.pdf](https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/facility_table.pdf)

<sup>38</sup> De opsplitsing van het aantal Syrische vluchtelingen per provincie is beschikbaar op: [http://www.goc.gov.tr/icerik6/temporary-protection\\_915\\_1024\\_4748\\_icerik](http://www.goc.gov.tr/icerik6/temporary-protection_915_1024_4748_icerik)

## 5.1. Humanitaire bijstand

De humanitaire hulp van de EU valt onder de Europese consensus over humanitaire hulp van 2007<sup>39</sup>, waarin is gestipuleerd dat de EU als humanitaire actor de humanitaire beginselen van menselijkheid, neutraliteit, onpartijdigheid en onafhankelijkheid aanhangt, zoals uiteengezet in artikel 214 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) en in Verordening (EG) nr. 1257/96 betreffende humanitaire hulp<sup>40, 41</sup>.

In het kader van het humanitaire onderdeel van de faciliteit is in de eerste tranche 1,389 miljard euro toegewezen en werden met 19 partners contracten gesloten voor alle 45 humanitaire projecten gericht op basisbehoeften, bescherming, onderwijs en gezondheidszorg voor de meest kwetsbare vluchtelingen in Turkije. Tot dusver werd 1,11 miljard euro uitgegeven ten behoeve van in totaal 1 561 940 vluchtelingen<sup>42</sup>. In het kader van de tweede tranche is tot dusver 690 miljoen euro toegewezen voor basisbehoeften, bescherming, onderwijs en gezondheidszorg. Er werden in 2018 contracten gesloten voor de eerste 50 miljoen euro, via 11 projecten op het gebied van gezondheidszorg en bescherming. Het humanitaire uitvoeringsplan voor 2018 omvatte 51,17 miljoen euro aan humanitaire financiering in het kader van de faciliteit (50 miljoen euro in het kader van de tweede tranche en 1,17 miljoen euro aan opnieuw toegewezen niet-bestede middelen van projecten in het kader van de eerste tranche)<sup>43</sup>. Een aantal belangrijke resultaten op het gebied van humanitaire hulp in 2018<sup>44</sup> wordt hieronder beschreven.

### Het sociale vangnet voor noodgevallen

De EU heeft de behoeften van vluchtelingen met een grote sociaal-economische kwetsbaarheid verder aangepakt via het sociale vangnet voor noodgevallen. Dit is een programma voor humanitaire sociale bijstand waarbij maandelijks, zonder restricties, rechtstreeks contanten worden overgemaakt die kwetsbare vluchtelingen naar eigen inzicht kunnen besteden via een debetkaart. In januari 2019 hadden meer dan 1,5 miljoen begunstigden maandelijks overmakingen ontvangen via het programma.

### Onderwijs in noodsituaties

De EU blijft voor vluchtelingenpopulaties de toegang tot formele onderwijsstelsels vergemakkelijken door belemmeringen weg te nemen en kinderen uit risicosituaties de kans te bieden naar school te gaan. In 2017 is een programma van start gegaan waarbij ouders geld krijgen op voorwaarde dat hun kinderen naar school gaan (Conditional Cash Transfer for Education, CCTE)<sup>45</sup>. Het is het grootste programma voor onderwijs in noodsituaties dat de EU ooit heeft gefinancierd en heeft zijn initiële doelstellingen al overtroffen. In februari 2019 ontvingen de gezinnen van meer dan 470 000 schoolgaande vluchtelingenkinderen financiële steun via het programma voor voorwaardelijke overdracht van contanten voor onderwijs.

---

<sup>39</sup> Gemeenschappelijke verklaring van de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten.

<sup>40</sup> Verordening (EG) nr. 1257/96 van de Raad van 20 juni 1996 betreffende humanitaire hulp.

<sup>41</sup> De humanitaire hulp van de EU is gebaseerd op jaarlijkse landspecifieke humanitaire uitvoeringsplannen. Het kader voor de samenwerking tussen de Commissie en haar partners op het gebied van humanitaire hulp wordt vastgesteld door de financiële en administratieve kaderovereenkomsten van de Commissie met internationale organisaties en door de partnerschapskaderovereenkomsten met niet-gouvernementele organisaties.

<sup>42</sup> Met inbegrip van vluchtelingen die hebben geprofiteerd van het sociale vangnet voor noodgevallen of van eerdere vergelijkbare programma's.

<sup>43</sup> Te vinden op: [https://ec.europa.eu/echo/financing-decisions-hips-2018\\_en](https://ec.europa.eu/echo/financing-decisions-hips-2018_en)

<sup>44</sup> Vluchtelingen kunnen meer dan één dienst hebben ontvangen en het totale cijfer houdt geen rekening met deze overlapping.

<sup>45</sup> [https://ec.europa.eu/echo/blog/turkey-conditional-cash-transfer-education-programme-increases-school-attendance-syrian-and\\_en](https://ec.europa.eu/echo/blog/turkey-conditional-cash-transfer-education-programme-increases-school-attendance-syrian-and_en)

Daarnaast konden in december 2018 gemiddeld 6 768 kinderen per maand gebruikmaken van steun voor vervoer naar school en konden 9 267 vluchtelingenkinderen deelnemen aan informele onderwijsactiviteiten. Dergelijke activiteiten omvatten informele cursussen Turks en/of Arabisch, versnelde leerprogramma's, initiatieven voor thuis leren en huiswerkclubs. Deze programma's zullen de toegang van kinderen tot formeel onderwijs faciliteren in de graad die bij hun leeftijd past.

### **Gezondheidszorg**

De EU heeft haar aandacht gericht op het opvullen van mogelijke leemten in de eerstelijnsgezondheidszorg en op het verstrekken van diensten die specifiek nodig zijn voor vluchtelingen en andere personen in nood. Sinds het begin van de faciliteit tot oktober 2018 werden in totaal 873 365 eerstelijnsconsulten gegeven aan vluchtelingen in provincies waar veel vluchtelingen verblijven. Daarnaast werden aan 40 705 zwangere vrouwen 84 714 consulten in verband met prenatale zorg gegeven, werd aan 105 315 vluchtelingen psychische gezondheidszorg en psychosociale steun verleend en konden 13 075 vluchtelingen een beroep doen op postoperatieve en revalidatiezorg.

### **Bescherming**

De EU blijft projecten financieren om de toegang van vluchtelingen tot registratie en diensten te ondersteunen en te voorzien in de behoeften van groepen en personen in risicosituaties. Het Turkse directoraat-generaal voor migratiebeheer heeft bijvoorbeeld met steun van de faciliteit de gegevens gecontroleerd van meer dan 2,6 miljoen vluchtelingen die in Turkije wonen.

## **5.2. Ontwikkelingshulp**

In het kader van het onderdeel ontwikkelingshulp van de faciliteit is opnieuw goede vooruitgang geboekt met de uitvoering van 26 projecten waarvoor contracten zijn gesloten in het kader van de eerste tranche; er zijn al twee contracten afgerond. Van het totaalbedrag van 1,6 miljard euro dat in het kader van de eerste tranche aan ontwikkelingshulp is toegewezen, is inmiddels in totaal 943 miljoen euro uitbetaald aan uitvoeringspartners<sup>46</sup>. In het kader van de tweede tranche van de faciliteit is voor 400 miljoen euro aan contracten gesloten om activiteiten ter verbetering van de toegang tot hoogwaardige, inclusieve onderwijsdiensten voor vluchtelingen die in Turkije verblijven, voort te zetten, hun integratie in het Turkse onderwijssysteem te ondersteunen en de sociale cohesie te bevorderen. Daarnaast is 100 miljoen euro vastgelegd voor ondersteuning van de schoolinfrastructuur om te voorzien in de behoefte aan klaslokalen en onderwijsruimten. Op het gebied van sociaal-economische steun en gemeentelijke infrastructuur is respectievelijk 465 miljoen euro en 380 miljoen euro toegewezen.

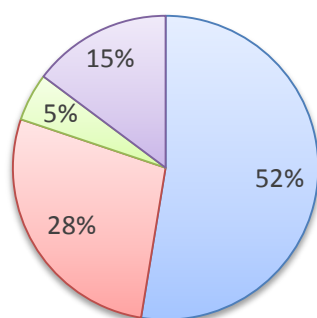
Naast de toewijzing die direct wordt beheerd via het Instrument voor pretoetredingssteun<sup>47</sup>, ondersteunt het ontwikkelingsonderdeel van de faciliteit een reeks "bottom-up"-maatregelen via 15 projecten voor een totaal van 293 miljoen euro in het kader van het EU-trustfonds voor Syrië.

---

<sup>46</sup> Dit cijfer omvat ook uitgaven voor projecten die worden uitgevoerd door het EU-trustfonds voor Syrië, maar die nog niet ten laste van de EU-begroting zijn gebracht.

<sup>47</sup> De via het Instrument voor pretoetredingssteun bestede middelen van de faciliteit worden beheerd overeenkomstig de voorschriften voor extern optreden die zijn vervat in titel IV van deel 2 van het Financieel Reglement en de uitvoeringsvoorschriften ervan. Voor meer details zie het tweede jaarverslag over de faciliteit.

De verdeling van de toewijzingen van het niet-humanitaire onderdeel van de faciliteit per prioriteitsgebied is als volgt:



■ Onderwijs ■ Gezondheidszorg ■ Migratiebeheer ■ Sociaal-economische steun

## Onderwijs

De EU ondersteunt alle stadia van het onderwijssysteem, van kleuteronderwijs tot hoger onderwijs, om te voorkomen dat een generatie jonge mensen tussen wal en schip valt.

De uitvoering van het PICTES<sup>48</sup>-project – een directe subsidie van 300 miljoen euro voor het Turkse ministerie van Nationaal Onderwijs om Syrische kinderen in het Turkse onderwijssysteem te integreren – is in het schooljaar 2018 voortgezet en heeft op veel gebieden de doelstellingen van de actie overtroffen. Het Turkse-taalonderwijs werd bijvoorbeeld afgesloten met een taalvaardigheidstoets, waaraan eind september 2018 bijna 400 000 leerlingen hebben deelgenomen. In totaal kregen meer dan 16 000 leerlingen inhaallessen en meer dan 43 000 leerlingen bijlessen. Eind september 2018 waren in het kader van het project meer dan 19 000 leraren en administrateurs van het ministerie van Onderwijs opgeleid. Deze activiteiten zullen worden voortgezet op grond van het PIKTES II-contract<sup>49</sup>, dat in december 2018 is ondertekend. Deze actie ter waarde van in totaal 400 miljoen euro heeft ten doel ervoor te zorgen dat vluchtelingenkinderen die in Turkije verblijven, nog eens drie schooljaren toegang hebben tot hoogwaardig, inclusief onderwijs. Zij zal bovendien de integratie van kinderen in het Turkse onderwijssysteem ondersteunen en tegelijk de sociale cohesie, ook voor volwassenen, bevorderen. Een tweede actie van 100 miljoen euro zal de interventies met betrekking tot de schoolinfrastructuur in gebieden met een hoge concentratie vluchtelingen opschalen. De bouw van schoolgebouwen in het kader van de bestaande programma's vordert. De bouw van 136 permanente en 50 prefab-schoolgebouwen is gaande. In december 2018 waren 33 prefab-schoolgebouwen voltooid. Bovendien bevindt de bouw van drie permanente scholen zich in een vergevorderd stadium.

Daarnaast werden in december 2018 bijna 6 000 Syrische vrijwillige leerkrachten ondersteund met maandelijkse vergoedingen en maakten meer dan 14 000 kinderen gebruik van voorschoolse en vroegschoolse educatie in de gemeenschap of thuis.

<sup>48</sup> PICTES staat voor: "Promoting Integration of Syrian Children into Turkish Education System". Het gaat hierbij om een directe subsidie van 300 miljoen euro voor het Turkse ministerie van Nationaal Onderwijs om Syrische kinderen in het Turkse onderwijssysteem te integreren.

<sup>49</sup> PIKTES staat voor: "Promoting Integration of Syrian Kids into Turkish Education System". Het gaat hierbij om een directe subsidie van 400 miljoen euro voor het Turkse ministerie van Nationaal Onderwijs om Syrische "kids" in het Turkse onderwijssysteem te integreren.

Om vluchtelingen de kans te bieden op hoger onderwijs, krijgen 476 studenten via drie projecten een universitaire beurs, en naar verwachting zal het aantal ondersteunde studenten in het academisch jaar 2019 toenemen.

### **Gezondheidszorg**

De voornaamste pijler van de bijstand op het prioriteitsgebied gezondheidszorg is het SIHHAT-project<sup>50</sup>, een directe subsidie van 300 miljoen euro voor het Turkse ministerie van Volksgezondheid om ervoor te zorgen dat vluchtelingen toegang tot gezondheidszorg hebben. In december 2018 waren, dankzij de interventies van de faciliteit, 2 569 medische professionals werkzaam<sup>51</sup> (van wie 69 % Syrische vluchtelingen) in 178 gezondheidscentra voor migranten (MHC's), waarvan 45 uitgebreide gezondheidscentra voor migranten (E-MHC's) zijn die basale secundaire gezondheidszorg leveren. De uitvoering van de projecten op het gebied van gezondheidsinfrastructuur vordert eveneens, met lopende aanbestedingen voor de bouw van twee staatsziekenhuizen (in Kilis en Hatay), die naar verwachting in juni 2021 zullen worden geopend en een capaciteit van in totaal 500 bedden zullen hebben.

### **Sociaal-economische steun**

Het werk op het gebied van bestaanszekerheid en sociaal-economische steun speelt een cruciale rol bij de integratie van vluchtelingen in de Turkse samenleving en bevordert de zeer noodzakelijke sociale en economische cohesie. Aangezien de taalbarrière een belangrijk struikelblok is voor doeltreffende integratie, voorziet de faciliteit in Turkse taallessen voor vluchtelingen. De totale steun in het kader van de eerste tranche van de faciliteit beliep 196,6 miljoen euro, die via acht projecten werd verleend<sup>52</sup>. De steun op dit gebied moet in het kader van de tweede tranche aanzienlijk worden verhoogd om duurzaamheid en verdere integratie te waarborgen. In december 2018 werd een oproep tot indiening van blijken van belangstelling op het gebied van sociaal-economische steun gedaan<sup>53</sup>, in welk verband 465 miljoen euro beschikbaar is voor projecten die de weerbaarheid en zelfredzaamheid van vluchtelingen vergroten.

Een door de Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) geleid project van 50 miljoen euro verschaft verbeterde toegang tot inclusieve en hoogwaardige vormen van beroepsonderwijs en -opleiding voor vluchtelingen en Turkse adolescenten in beroepen waarnaar veel vraag is op de arbeidsmarkt. Parallel hieraan beoogt een project van 50 miljoen euro van de Wereldbank de inzetbaarheid en arbeidsmarktintegratie van vluchtelingen en hun gastgemeenschappen in Turkije te verbeteren. Institutionele steun voor arbeidsbemiddelingsdiensten versterkt de capaciteit van het Turkse arbeidsbemiddelingsbureau om arbeidsbemiddelingsadvies te verstrekken, alsook de capaciteit van het Turkse ministerie van Gezin, Arbeid en Maatschappelijke dienstverlening om toezicht te houden op de verstrekking van werkvergunningen en arbeidsbemiddeling. Daarnaast ontvangen de Turkse autoriteiten steun voor het vergroten van de capaciteit om de vraag naar vaardigheden te beoordelen in geselecteerde provincies met een groot aantal vluchtelingen en voor het stimuleren van werkgelegenheid en ondernemerschap.

---

<sup>50</sup> Het SIHHAT-project bevordert de gezondheid van de Syrische bevolking die tijdelijke bescherming geniet en de door de Turkse autoriteiten geleverde diensten.

<sup>51</sup> 118 specialisten, 482 basisartsen, 754 vroedvrouwen/verpleegkundigen, 892 tweetalige patiëntbegeleiders, 323 ondersteunende personeelsleden.

<sup>52</sup> Zie de projecttabel op de website van DG NEAR; de projecten die onder onderwijs/sociaal-economische steun vallen, zijn niet weergegeven.

<sup>53</sup> [https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/call\\_for\\_expression\\_of\\_interest\\_-\\_socio-economic\\_support.zip](https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/call_for_expression_of_interest_-_socio-economic_support.zip)

Via het EU-trustfonds voor Syrië bestrijken meerdere projecten belangrijke gebieden zoals Turkse taalles voor volwassenen, certificatie van vaardigheden en beroepskeuzebegeleiding, afstemming tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, ondersteuning van kleine en middelgrote ondernemingen, ondernemerschap en het scheppen van banen enz.

De gemeenschapscentra die door de faciliteit worden gefinancierd, bieden ook een breed spectrum van diensten aan, zoals opleidingen, informatie en doorverwijzingen, culturele en netwerkingsevenementen, met het oog op grotere weerbaarheid en zelfredzaamheid van de vluchtelingen en hun gastgemeenschappen. Daarnaast vond in januari 2019 een conferentie plaats over een meer genderbewuste vluchtelingenopvang in Turkije, in de context van een lopend vrouwenproject van de VN dat ten doel heeft de positie van Syrische vrouwen en meisjes te versterken, hen weerbaarder te maken, en de sociale cohesie met hun gastgemeenschappen in Turkije te vergroten.

### **Genderaspecten binnen projecten in het kader van de faciliteit**

Gender is een belangrijke factor bij de programmering van projecten in het kader van de faciliteit voor vluchtelingen in Turkije. De faciliteit beoogt gelijke kansen voor mannen en vrouwen, jongens en meisjes te bevorderen waar dat mogelijk is. Er worden naar gender uitgesplitste gegevens verzameld om hierop toe te zien, en er zijn enkele speciale acties op dit gebied ontwikkeld. Ook zijn er inspanningen geleverd om de acties van de faciliteit te doen aansluiten bij de thematische doelstellingen van het genderactieplan 2016-2020. Deze omvatten de bestrijding van geweld tegen vrouwen en meisjes (VAWG), gelijke toegang voor meisjes en vrouwen tot kwaliteitsonderwijs en hoogwaardige vormen van beroepsonderwijs en -opleiding vrij van discriminatie, en steun voor vrouwenorganisaties en maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen en meisjes. De faciliteit werkt samen met uitvoeringspartners met gedegen ervaring op dit gebied, waaronder het Kinderfonds van de Verenigde Naties (Unicef), de VN-Entiteit voor gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen (UN Women) en de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO). Unicef voorziet bijvoorbeeld in essentiële maatschappelijke dienstverlening ten behoeve van kinderen, en in het bijzonder van meisjes en vrouwen en hun gezinnen, met een aanpak die getuigt van een meer holistische opvatting van de genderrollen binnen gezin en samenleving.

### **Migratiebeheer**

De faciliteit heeft de kosten op zich genomen van het beheer van de terugkeer (transport, huisvesting) van 212 Syriërs en 1 076 niet-Syriërs, alsook van logistieke uitrusting en werkzaamheden voor faciliteiten voor 750 personen. Van augustus 2017 tot eind september 2018 ontvingen 119 173 migranten op deze manier steun dankzij middelen van de faciliteit. De steun van de EU in het kader van de faciliteit heeft ook bijgedragen tot verbetering van de capaciteit van de Turkse kustwacht om zoek- en reddingsoperaties uit te voeren. Er werden in 2018 zes reddingsboten geleverd, en 1 081 Turkse kustwachters kregen een opleiding over humanitaire normen. Beide projecten werden gefinancierd in het kader van de eerste tranche van de faciliteit. Er is in het kader van de tweede tranche niet voorzien in een speciale begrotingstoewijzing voor dit gebied.

## **6. Toezicht en evaluatie**

Bij de opzet van het toezicht- en evaluatiesysteem van de faciliteit is uitgegaan van een geleidelijke invoering ervan.

### **Resultatenkader**

Het resultatenkader van de faciliteit weerspiegelt de interventielogica van de faciliteit. Het ontvangt gegevens van het strategisch kader van de faciliteit alsook van de geprogrammeerde acties en hun logische kaders. Het resultatenkader werd tussen augustus 2016 en maart 2017 ontwikkeld in overleg met de belangrijkste belanghebbenden, zoals de stuurgroep van de faciliteit, relevante Turkse autoriteiten en diensten van de Commissie. Een definitief ontwerp werd in maart 2017 bij de stuurgroep ingediend.

Op basis van de resultaten van het toezicht in de proeffase en op basis van de definitieve aanbesteding werd het resultatenkader in 2018 in overleg met de operationele belanghebbenden verder verbeterd, en in november 2018 werd een bijgewerkte versie ingediend bij de stuurgroep van de faciliteit.

### **Toezicht op faciliteitsniveau en rapportage**

Met het toezicht op faciliteitsniveau werd een begin gemaakt in het voorjaar van 2017. De uitvoeringpartners genereren toezichtgegevens op het niveau van de acties overeenkomstig hun contractuele verplichtingen. Een eerste verzoek om toezichtgegevens werd gedaan in mei 2017, waarna in 2017 drie proefcycli voor toezicht en rapportage werden gestart. Tijdens de 11<sup>e</sup> vergadering van de stuurgroep werd een toezichtverslag gepresenteerd over de prestaties van de faciliteit tot en met 30 juni 2018<sup>54</sup>.

De eerste cycli van gegevensverzameling werden opgezet als proeffase voor de outputindicatoren van het resultatenkader. Ze hielpen de uitvoeringpartners vertrouwd te raken met de toezicht- en rapportagevereisten van de faciliteit, en dienden daarnaast om de haalbaarheid van de voorgestelde indicatoren te toetsen. Er moet worden opgemerkt dat voor een aanzienlijk deel van de projectenportefeuille van de faciliteit pas tegen eind 2017 contracten zijn gesloten en dat pas in 2018 een begin is gemaakt met de uitvoering van de desbetreffende acties.

Gegevens die relevant zijn voor de indicatoren van het resultatenkader van de faciliteit worden door de uitvoeringpartners volgens een algemeen controlemodel gerapporteerd aan de aanbestedende diensten, d.w.z. de EU-delegatie (EUD) in Turkije, het EU-trustfonds voor Syrië (EUTF) en de Commissie. Het proces van gegevensconsolidatie wordt technisch ondersteund door een interne IT-tool (toezichtplatform van de faciliteit) die de automatische vergaring, analyse en visualisering van gegevens mogelijk maakt. Het platform wordt momenteel onderworpen aan de laatste tests.

De aanbestedende diensten en het secretariaat van de faciliteit streven ernaar de gegevensverzamelingsprocessen te standaardiseren. Door de schaal en diversiteit van de interventies en het grote aantal belanghebbenden dat daarbij betrokken is, is het ook lastig te beoordelen in hoeverre bepaalde resultaten aan de acties van de faciliteit kunnen worden toegeschreven. Het meten van de specifieke resultaten van de faciliteit blijft kortom een uitdaging.

### **Technische bijstand voor toezicht**

In mei 2017 heeft de Commissie een besluit inzake een ondersteuningsmaatregel betreffende toezicht, evaluatie, audit en communicatie van de faciliteit voor vluchtelingen in Turkije vastgesteld<sup>55</sup>. Dit maakte het mogelijk om technische bijstand in te kopen ter ondersteuning van het toezicht op en de rapportage over het resultatenkader van de faciliteit en specifieke

---

<sup>54</sup> [The Facility Results Framework - Monitoring Report](#)

<sup>55</sup> Uitvoeringsbesluit C(2017) 3378 final van de Commissie van 23.5.2017 inzake de ondersteuningsmaatregel betreffende toezicht, evaluatie, audit en communicatie van de faciliteit voor vluchtelingen in Turkije.

gefinancierde interventies. Het contract voor de technische bijstand voor het toezicht werd in januari 2018 ondertekend en wordt momenteel volop uitgevoerd. De opdracht bestaat uit twee aparte delen. Het eerst deel bestaat uit de ondersteuning van het toezicht op faciliteitsniveau. Dit omvat een periodieke beoordeling van het resultatenkader, de beoordeling van de referentie- en streefwaarden en de methoden voor het berekenen van de indicatoren en bijbehorende richtsnoeren. Het technische-bijstandsteam biedt ook ondersteuning aan het secretariaat van de faciliteit bij het maken van een eerste analyse van de toezichtgegevens die elk kwartaal via het toezichtplatform van de faciliteit worden verzameld, en bij het opstellen van de toezichtverslagen van de faciliteit. Het tweede deel van de opdracht bestaat uit de ondersteuning van de EU-delegatie bij haar taken om toezicht te houden op de door de faciliteit gefinancierde acties/contracten, met inbegrip van verificatie van de gegevens door controles ter plaatse voor contracten onder direct beheer. Door de omvang van sommige interventies van de faciliteit en door de geografische spreiding van de activiteiten heeft de delegatie zeker ondersteuning nodig voor de controles ter plaatse. Tegen eind december 2018 waren 50 controlemissies voltooid: 16 daarvan werden uitgevoerd in 2017 (met inbegrip van 2 resultaatgerichte controlemissies ) en 34 werden uitgevoerd in 2018 (met inbegrip van 3 resultaatgerichte controlemissies en 8 door het technische-bijstandsteam). Meer dan 35 % van de controlemissies was gericht op directe subsidies aan het ministerie van Onderwijs en het ministerie van Volksgezondheid in Turkije.

Het toezicht op alle in het kader van de humanitaire uitvoeringsplannen gefinancierde acties werd uitgeoefend door de Commissie, in het bijzonder door personeel van de Commissie ter plaatse in Turkije en door het regiokantoor van de Commissie in Amman. Tegen november 2018 waren 148 controlemissies op projectniveau afgerond. Naast de verslaglegging door de partners over de indicatoren uit hoofde van het resultatenkader wordt periodiek ook over aanvullende indicatoren met betrekking tot bescherming gerapporteerd, en deze worden eveneens weergegeven in het platform voor toezicht op faciliteitsniveau.

## **Evaluatie**

Acht evaluaties op actieniveau en portefeuilleniveau zijn voltooid, drie andere zijn nog gaande<sup>56</sup>. Daarnaast is één faciliteitgerelateerde evaluatie afgerond, terwijl er nog twee lopen. De evaluaties hebben voornamelijk betrekking op humanitaire bijstand en bijstand die is verleend in het kader van het EU-trustfonds voor Syrië. In december 2018 heeft de Commissie het startsein gegeven voor de strategische tussentijdse evaluatie van de faciliteit, die zal worden uitgevoerd in de loop van 2019-2020. Het doel is de bijdrage te beoordelen die in de periode 2016-2019/2020 in het kader van de faciliteit wordt geleverd aan de prioriteitsgebieden onderwijs, gezondheidszorg, sociaal-economische steun en migratiebeheer. Bij de evaluatie moeten via een algemene onafhankelijke beoordeling de tussentijdse resultaten worden getoetst aan de doelstellingen, moet worden vastgelegd welke lessen zijn geleerd en moeten aanbevelingen worden gedaan om de huidige en toekomstige acties van de faciliteit te verbeteren.

## **7. Audit**

De Europese Rekenkamer (ERK) heeft de prestatieaudit van de faciliteit officieel gestart op 17 oktober 2017. De publicatie van het eindverslag van de Rekenkamer volgde op

---

<sup>56</sup> Voorbeelden: evaluatie van de humanitaire respons van de Europese Unie op de vluchtelingencrisis in Turkije, 2016-2017; evaluatie van het door directoraat-generaal ECHO gefinancierde sociale vangnet voor noodgevallen (ESSN) in Turkije, november 2016-februari 2018; strategische evaluatie halverwege van het EU-trustfonds voor Syrië.

13 november 2018. De audit richtte zich met name op de complementariteit van de steunverlening in het kader van de faciliteit, op de uitvoering en het toezicht ervan, en op een steekproef van tien humanitaire projecten. De Rekenkamer richtte zich op het beheer van de eerste projecten die door de faciliteit werden gefinancierd, en op de resultaten die tot dusver binnen het humanitaire onderdeel waren behaald. De Rekenkamer constateerde dat de faciliteit, in een uitdagende omgeving, snel middelen had vrijgemaakt om een snelle respons te bieden, maar dat de doelmatigheid van de humanitaire projecten en in het bijzonder projecten met betrekking tot bijstand in contanten voor verbetering vatbaar was, en dat de faciliteit de kosteneffectiviteit moest vergroten<sup>57</sup>. De Rekenkamer heeft een aantal aanbevelingen gedaan aan de Commissie, die de Commissie volledig heeft aanvaard en al uitvoert, met name op het punt van de verschuiving van interventies naar ontwikkelingshulp (zie onder Programmering).

## **8. Communicatie en zichtbaarheid**

Van meet af aan is veel aandacht besteed aan zichtbaarheid en communicatie. De faciliteit is cruciaal voor het overbrengen van de boodschap dat de EU aanzienlijke steun blijft verlenen aan vluchtelingen en hun gastgemeenschappen in Turkije. De communicatiestrategie van 2017 blijft het algemene kader voor communicatieactiviteiten vormen, met als doel de zichtbaarheid van de acties die door de faciliteit worden gefinancierd, te vergroten.

In 2018 hebben meerdere op zichtbaarheid gerichte activiteiten plaatsgevonden, waaronder een persreis met Europese journalisten en vertegenwoordigers van de lidstaten in november 2018 naar Istanbul en Gaziantep, waarvan uitvoerig verslag werd gedaan in de media. Naast bezoeken aan een groot aantal locaties van door de faciliteit gefinancierde projecten omvatte de reis ook de officiële opening van een project in de sector sociaal-economische steun. Daarnaast heeft de EU-delegatie in Turkije gezamenlijk met de Turkse Rode Halve Maan en voetbalclub Galatasaray een activiteit met hoge zichtbaarheid ontplooid, waarbij Syrische en Turkse kinderen meetrainden met beroemde voetballers en daarna naar een nationale voetbalwedstrijd keken. Hiermee werden honderd miljoen mensen bereikt, waartoe twee video's werden gedeeld via de socialemediakanalen van de delegatie<sup>58</sup>.

In Turkije en Europa vonden ook belangrijke evenementen en ceremonies plaats, die werden georganiseerd in samenwerking met de humanitaire partners. In juli vond op de luchthaven van Brussel een tentoonstelling getiteld "Education – Our Future" plaats, die werd georganiseerd in samenwerking met Unicef. Er werden beelden getoond van vluchtelingenkinderen die begunstigde zijn van het door de EU gefinancierde programma waarbij ouders geld krijgen op voorwaarde dat hun kinderen naar school gaan ("Conditional Cash Transfer for Education") in Turkije. De tentoonstelling kreeg ruime aandacht in de pers, zowel in Turkije als in Europa, met een bereik van 260 000 op de sociale media. In september 2018 startte het Wereldvoedselprogramma (WFP) de door de EU gefinancierde voorlichtingscampagne "Incredible Ordinary", die heeft gezorgd voor een grotere bekendheid van het ESSN-programma onder EU-burgers. Het effect van deze steun werd in Parijs, Milaan, Warschau, Berlijn en Amsterdam onder de aandacht van het Europese publiek gebracht via "The #IncredibleOrdinary" pop-up shop, met verhalen van acht vluchtelingengezinnen die gebruikmaken van het programma. De gezinnen leggen in hun

---

<sup>57</sup> Verslag van de Europese Rekenkamer:

[https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18\\_27/SR\\_TRF\\_NL.pdf](https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_27/SR_TRF_NL.pdf)

<sup>58</sup> 180K views op Facebook, 65K views op Twitter, 1K likes op YouTube en 6K bereik op Instagram.

eigen woorden uit hoe een schijnbaar alledaags voorwerp, dankzij de steun van het ESSN, van ongelooflijke betekenis voor hen was<sup>59</sup>.

Er zijn 25 video's geproduceerd om projecten te promoten die zich richten op human-interestverhalen en vluchtelingen de kans geven om hun eigen verhaal te vertellen. Deze video's zijn gepubliceerd op de YouTube-kanalen van de delegatie en de Commissie en zijn bij verschillende gelegenheden gedeeld via de socialemediakanalen<sup>60</sup>. Afgelopen najaar heeft de nieuwszender Euronews een aflevering van AidZone gewijd aan door de EU gefinancierde gezondheidszorg voor door het conflict getroffen Syrische vluchtelingen, die in heel Europa kon worden bekeken<sup>61</sup>.

Daarnaast heeft de Commissie vijf persverklaringen uitgebracht en heeft de delegatie er nog eens 17 gepubliceerd. Elk kwartaal is een nieuwsbrief van de faciliteit naar de leden van de stuurgroep gezonden met daarin informatie over actuele activiteiten van de faciliteit en een selectie uit het videomateriaal. Ook werden artikelen en blogs met human-interestverhalen gepubliceerd<sup>62</sup> en schonk de pers uitvoerig aandacht aan EU-bezoeken op hoog niveau die werden georganiseerd in verband met projecten die door de faciliteit worden gefinancierd.

## 9. Conclusies en volgende stappen

De operationele enveloppe van de eerste tranche van de faciliteit is volledig aanbesteed en tegen maart 2019 was meer dan 2 miljard euro uitbetaald. Er is belangrijke vooruitgang geboekt met het beschikbaar stellen van de tweede tranche: tegen maart 2019 was 1,2 miljard euro vastgelegd, waren contracten gesloten voor 450 miljoen euro en was 150 miljoen euro uitbetaald. De faciliteit blijft hoognodige steun verlenen aan vluchtelingen en gastgemeenschappen in Turkije. De volgende stappen zijn:

- effectieve tenuitvoerlegging van alle projecten ten behoeve van vluchtelingen en hun gastgemeenschappen, overeenkomstig de beginselen van goed financieel beheer;
- uitvoering van de tweede tranche, met uitvoering van projecten tot medio 2025;
- volledige operationalisering van het volwaardige toezichtstelsel;
- verdere uitvoering van de communicatie-activiteiten;
- regelmatige vergaderingen van de stuurgroep; de volgende vergaderingen zijn gepland in het voorjaar en najaar van 2019.

---

<sup>59</sup> Webpagina van Incredible Ordinary en een voorbeeld van een persoonlijk verhaal:

<https://www.incredibleordinary.org/>

<https://www.youtube.com/watch?v=80IhP3g4PiY&list=PL3xTi8eO-wuv5sFdgYdrGeI-DK7FtZz2f>

<sup>60</sup> Eigen YouTube-kanaal van de delegatie met voorbeelden van video's:

[https://www.youtube.com/channel/UC6FP0xxlSG8xtesxTG\\_xjkg](https://www.youtube.com/channel/UC6FP0xxlSG8xtesxTG_xjkg)

<https://www.youtube.com/watch?v=ofRVziiCVss>

<https://www.youtube.com/watch?v=BR6AgSF8AJ4>

<https://www.youtube.com/watch?v=McaZl5tZAOM>

<https://www.youtube.com/watch?v=HGXZUPgl6Hk>

<sup>61</sup> Aflevering van Euronews AidZone: <https://youtu.be/Sq3xkKXjBoc>

<sup>62</sup> <https://www.avrupa.info.tr/en/news/looking-inspiration-start-over-7487>

<https://www.avrupa.info.tr/en/learning-language-key-new-life-7410>